

Svet je v škripcih in potrebujemo upanje, da je izhod iz krize mogoč. Prav to nam prinaša knjiga *Zeleno kmetovanje* britanske vrtnarke in ekološke aktivistke Rebecce Laughton. Opisuje konkretne izkušnje ekoloških vrtnarjev in kmetov, ki so zmanjšali uporabo fosilnih goriv na minimum ali pa se jim popolnoma odpovedali! Hvali ročno delo, uporabo delovnih živali in obnovljivih virov energije, ekološko arhitekturo, moč lokalne skupnosti in odnosov, neposredno prodajo pridelkov, etičen odnos do sveta, tradicionalno rokodelstvo, odgovornost do prihodnjih rodov. Knjiga je resnično vir navdiha in hkrati nadvse koristen priročnik. Med drugim tudi o tem, kako tržiti ekopridelke.

Komu bi priporočali vašo knjigo?

Zeleno kmetovanje sem napisala, da bi potencialnim kmetom pomagala pri načrtovanju njihovih kmetij in vrtov na način, ki bi bogatil njih in njihovo zemljo. Prepogosto vidim, da ljudje obupajo, ker so izčrpani, ker jim kmetovanje ne prinaša dovolj zaslužka ali ker ugotovijo, da njihovi odnosi trpijo zaradi stresa. Kmetje in okoljevarstveniki imamo nehvaležno vlogo, ker se poskušamo pripraviti na prihodnost, ki še ni prišla. V teh »tranzicijskih« časih morajo kmetje in potrošniki še posebej podpirati drug drugega, da bodo kmetje še vedno kmetovali, ko jih bomo potrebovali.

Kako bi opredelili uspešnega kmeta?

To je nekdo, ki ne komplicira, se ne sekira in ima občutek za humor. Je organiziran, hiter in deloven, hkrati pa ima občutek za podrobnosti. Zna dobro ravnati z denarjem in časom, je zdrav in razume naravno okolje. Vse to so lastnosti, ki so v veliko pomoč. Mislim pa, da je skupni imenovalec vseh uspešnih in zadovoljnih kmetov potrpežljivost. Ne izgubljajo živcev in stvari jim ne pridejo do živega.

Kako lahko okoli sebe in v sebi ustvarjamo harmonijo, če pa je svet videti tako kaotičen in neharmoničen?

Knjiga Zeleno kmetovanje je vir navdiha in nadvse koristen priročnik za vsakogar

Vrtnarjenje nahrani dušo

»Bodite sprememba, ki bi jo radi videli v svetu,« je govoril Mahatma Gandhi. To poskušam živeti tudi sama in biti hkrati še prijazna in pozorna, ampak ne uspeva mi vedno. Če zmoremo okoli sebe ustvariti harmonično in lepo okolje, je to dober začetek. Poleg tega trdno verjamem v moč etičnega potrošništva pri ustvarjanju sprememb v svetu. Svet izboljšujemo s kupovanjem ekološke hrane in oblačil, kave ali sadja iz pravične trgovine, recikliranih izdelkov in lesa iz obnovljivih virov

Vrtnarjenje nam nahrani dušo, ker se pri tem nenehno srečujemo z vitalno močjo narave.

in s podpiranjem tradicionalnih obrtnikov. Z vsem tem svet obračamo v pravo smer.

Vaše stališče je zelo etično. Kako vam uspeva ostati zvesti vašim idealom?

Saj mi ne! Poskušam živeti v skladu s svojimi ideali, ampak življenje je sestavljeno iz vsakodnevnega zaporedja kompromisov. Spopadanje z okoljskimi problemi na ravni družbe je kot vzpenjanje na goro v skupini. Lahko stopate na čelu, se trudite živeti trajnostno po svojih najboljših močeh ali pa spodbujate glavnino pohodnikov, naj vztrajno hodijo navzgor, pa čeprav se zdi njihova hoja še tako počasna. Potrebna sta oba pristopa in pogosto ju moramo kombinirati.

Je vrtnarjenje za vas duhovna izkušnja?

Rebecca Laughton

Ja, vrtnarjenje mi definitivno nahrani dušo. Ko prijemam zemljo, pobiram listje, potiskam samokolnico in gredico, poraščeno s pleveli, spreminjam v skrbno obdelano površino, imam občutek, da počnem nekaj resničnega, za razliko od »kiberne- tičnega življenja«, ki nas vse bolj srka vase. Vrtnar skrbi za žive rastline in se nenehno srečuje z vitalno močjo narave – žuželk, živali, prsti, dreves, plevelov in pridelkov. Tudi kadar kaj ni dobrodošlo, na primer polži, nas to opominja, da človeška bitja navsezadnje le nismo gospodarji sveta, to pa prinaša ponižnost.

Zakaj je tako pomembno, da vrtnarimo in kmetujemo ekološko?

Industrializirane države so se že zelo odmaknile od primarne proizvodnje (kmetovanje, ribolov, rudarstvo ipd.) in sekundarne proizvodnje (izdelovanje izdelkov). V njih prevladujejo industrije terciarnega, storitvenega sektorja, kot so turizem, računalniško programiranje in računovodstvo. To je možno samo zato, ker smo primarno in sekundarno proizvodnjo za ugodno ceno »zau-pali« drugim državam. Če želijo industrializirane države ustvariti pravičnejšo in bolj zdravo globalno družbo, morajo pridelati več hrane in spet začeti izdelovati stvari. Načelno ni s trgovino samo po sebi nič narobe, vendar pa globalizacija povzroča odvzemanje moči lokalnim okoljem, ker tržne sile službe in kapital selijo po svetu in izkoriščajo območja, v katerih je delovna sila poceni. Bolj lokalizirana družba bi spodbujala razvoj sposobnosti za pridelovanje hrane in obrtniške spretnosti. Ljudje bi tako bili lahko znova

Foto arhiv B. P. Jelenovic

Bolj lokalizirana družba bi spodbujala pridelovanje hrane in obrtniške spretnosti.

ponosni, da so sposobni pridelovati dobrine, ki jih drugi cenijo.

Raje imate ročno delo kot stroje. Kako bi opisali razliko med kakovostjo hrane, pridelane ročno, in kakovostjo hrane, pridelane s kmetijsko mehanizacijo? Kako to vpliva na kakovost življenja? Ali čutite, koliko človeške energije je vložene v hrano?

Delo z rokami imam raje, ker sem pri ročnem delu bolj samozavestna in tudi nisem tehnični človek. Uporaba strojne mehanizacije je odvisna od tega, kako veliko površino obdelujete, in mislim, da smo še daleč od tega, da bi se mehanizaciji lahko povsem odpovedali, ker ima zdaj manj ljudi znanje, moč in željo, da bi kmečko delo opravljali ročno, vsaj v Združenem kraljestvu. Prav zdaj se raziskovalno ukvarjam z vprašanjem, kako učinkovita in za podnebje prijazna je ročna pridelava hrane v primerjavi s strojno. Posledica ročnega pridelovanja je gotovo ta, da hrano pridelujemo skrbneje, zato je izdelek bolj rokodelski. Ne vem, ali to vpliva na kakovost hrane, čeprav mi vaše vprašanje daje misliti!

V knjigi hvalite uporabo tovornih živali namesto mehanizacije. Lahko poveste več o vaši izkušnji s konji? Kakšne živali so to? Kakšne koristi prinašajo

Misteriji v živo

ŠOLA PERMAKULTURE, dvodnevna uvodna delavnica – vodi Jožica Fabjan, predsednica slovenskega permakulturnega društva. Delavnica, ki je uvod v šolo permakulture od marca do novembra, bo v petek in soboto 15. in 16. februarja v Ljubljani. Informacije: 041/677 089

majhni kmetiji? Koliko površine potrebujejo?

Delo s konji lahko prinaša izjemno veliko zadovoljstva, ne smemo pa se tega lotiti površno. V Združenem kraljestvu primanjkuje dobrih delovnih konj, urjenje konja za delo pa zahteva veliko znanja. Premislite, ali je na kmetiji dovolj dela zanje. Če jih je mogoče pogosto uporabiti za obdelovanje tal, transport in vleko (na primer spravilo lesa), so konji dobra zamisel. A vzdrževanje konja je drago, pa če dela ali ne. Bolj ko delovni konji delajo, boljši so, ker so inteligentne živali in se, če redno delajo, hitro učijo. Delo z delovnim konjem bi priporočila samo, če imate na voljo dovolj pašnikov (več kot hektar in pol) za vsaj dva konja (ker so čredne živali in imajo radi družbo) in če boste z njimi delali, kjer živite. Če pa se boste morali voziti do njih in jih prevažati na mesto, kjer naj bi delali, boste za pot porabili toliko bencina, da se vam bolj splača uporabljati traktor.

Poudarjate, da je zelo pomembno imeti vizijo, sanje, širšo perspektivo. Kako lahko preprečimo, da se nam sanje sesujejo, ko se pojavijo ovire?

Vedno imejte pripravljen načrt B in ne bodite preveč navezani na načrt A! Živimo v svetu, ki se nenehno spreminja, in če naše sanje postanejo preveč fiksne, nam grozi, da jih ne bomo dosegli. Vizija je lahko koristen cilj, za katerega si prizadevamo, toda biti moramo fleksibilni in se prilagoditi, če se okoliščine spremenijo. Na konferenci o kmetovanju, ki sem se je udeležila pred kratkim, so predlagali izraz »prilagodljivo kmetovanje« za opis ekološkega, raznovrstnega, trajnostnega kmetovanja, za katero si prizadeva toliko nas. Glede na podnebne spremembe, negotovo gospodarsko situacijo in na veliko drugih nerešenih vprašanj je potreben občutek za prilagodljivost, če naj bi katerikoli od nas uresničil svoje vizije.

Še vedno obiskujete trajnostne kmetije? Še vedno, kadarkoli utegnem. Vedno se najde kaj, česar se lahko naučim od dru-

Knjiga opisuje konkretne izkušnje ekoloških vrtnarjev in kmetov (na voljo je na www.misteriji.si).

gih kmetov. Izmenjava znanj prinaša dragocene sveže poglede.

Hodite na počitnice? Vas lahko kdo povabi na svojo kmetijo v Sloveniji?

Ja, uspeva mi iti na počitnice, po navadi pozimi ali zgodaj spomladi. Počitnice so nujne, da si napolnite baterije, in ena od velikih prednosti življenja v skupnosti je, da lažje prepustite delo na kmetiji komu drugemu, ki ve, kako opraviti delo. Če postavljate na noge majhno kmetijo, je pametno načrtovati, da boste od časa do časa odšli na počitnice. Zelo bi me veselilo obiskati kakšno ekološko kmetijo v Sloveniji.

Kako razumete izraz trajnosten?

Beseda opisuje sistem, ki se je sposoben ohranjati v neskončnost. Trajnostna kmetija je kmetija, ki se ohranja več generacij, ne da bi osiromašila tla in biološko raznovrstnost, bankrotirala ali pripomogla k socialnemu razpadu.

Vaša knjiga je izjemno navdihujoča in praktična hkrati. Kako vam uspeva tako dobro kombinirati oba vidika?

Najlepša hvala. Mislim, da morajo imeti visoki ideali vedno trdno podlago v resničnosti. Knjigo sem lahko napisala, ker sem več let razmišljala in se pogovarjala z ljudmi o teh stvareh, hkrati pa sem tudi sama kmetovala.

Pripravil: Borut Petrovič Jesenovec